Nr. 14 1938 m. rugpiūčio 5 d. I metai.

# VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

## TAU, TĖVYNE!

*Tau, tėvyne mano brangi,*
*Sviečia saulė mūs padangėj,*
*Ciulba pilkas vieversėlis,*
*Į aukštybes pasikėlęs.*

*Tau, tėvyne, ošia girios*
*Apie praeities didvyrius,*
*Apie pilį kalne seną,*
*Kurioj dvasios jų gyvena;*

*Apie sapną kunigaikščio,*
*Kurs medžiojo paneriuose,*
*Apie žirgą kaklu riestą,*
*Apie įkūrimą miesto.*

*Tau, brangioji, tau, tėvyne,*
*Skamba sesių sutartinė,*
*O jauni mūsų broleliai*
*Į laimužę tiesia kelią!*

**V. Kuolaitis**

# Jonelis šv. Mikalojaus bažnyčioje



ŠV. MIKALOJAUS BAŽNYČIA

Sekmadienį Jonelis su tėveliu išsirengė šv. Mikalojaus bažnyčion. Eiti reikėjo šiaura gatve, kurioje jiedu pasitikdavo daugiausia žydų. Šventoriun pateko pro nedidelius vartelius, kurie buvo mūro sienoje, skiriančioje šventorių nuo gatvės. Prieš Jonelio akis dabar stovėjo raudonų didelių plytų bažnyčia. Aukščiau įėjimo šoninėje sienoje buvo išpaišytas Viešpats Dievas, aplink buvo užrašas: „Tvirtybių Viešpats su mumis". Toliau kairėn buvo pristatytas prie bažnyčios bokštas, jame kabėjo varpai.

Jonelis įėjo bažnyčion pro duris šoninėje sienoje. Durys neaukštos, bet tvirtos. Tėvelis pasuko dešinėn prie didžiųjų durų, Jonelis nuėjo paskui tėvelį. Bažnyčios viduryje jis ir tėvelis priklaupė atiduoti garbę Sutvėrėjui ir atsisėdo suole vyrų pusėje.

Prieš akis buvo didysis altorius. Jame Jonelis matė bažnyčios patrono šv. Mikalojaus paveikslą senuose sidabro rūbuose; iš abiejų jo pusių dvi statulas: viena šv. Kazimiero, kita — šv. Jurgio; dar aukščiau—dvi mažos dailios statulėles.

Kairėje bažnyčios pusėje, šoniniame altoriuje Jonelis pamatė Jėzaus Širdies statulą; vienoje jos pusėje—šv. Krištapo, kitoje—šv. Klaros statulas.

Dešininiame altoriuje buvo Sopulingos Dievo Motinos paveikslas, o šalia jo—šv. Magdalenos ir šv. Juozapo figūros. Ši pastaroji Joneliui labiausiai patiko.

Jonelis ilgiausiai prisižiūrinėjo Vytautui Didžiajam pastatytam paminklui. Jis iš bronzo, ant marmurinio stulpo, aptvertas gražia tvorele, joje du kardai. Vėliau Jone-

Jis sužinojo, kad paminklas pastatytas 1930 m. Vytauto D. 500 metų mirties sukaktuves minint ir kad kardai primena kryžiuočių atsiųstus ir pajuokai įteiktus Vytautui ir Jogailai prieš Žalgirio mūšį kardus, kad turėtų kuo gintis nuo jų.

Jonelis bažnyčioje, be to, matė daug gražių vėliavų, kilnojamus altorėlius, gražias Viešpaties Jėzaus kančios stotis.

Bažnyčios viduryje stovėjo keturi mūro stulpai, ant jų atsirėmusios mūro lubos, skliautuotos, žvaigždėtos. Tokius stulpus ir tokias lubas Joneliui teko matyti paveikslėliuose, kuriuose vaizduojamos senosios kryžiuočių pilys.

Po pamaldų tėvelis išsivedė Jonelį pro didžiąsias duris. Prie pat durų stovėjo nemažas būrys jaunųjų vyrukų, lyg nedrįstančių prieiti arčiau altoriaus. Kai jiedu išėjo gatvėn, Jonelis pradėjo prašyti tėvelio papasakoti jam ką nors iš bažnyčios praeities. Tėvelis sutiko.

— Šv. Mikalojaus bažnyčia, — pasakojo tėvelis,—viena seniausių visame mūsų krašte. Dar Gedimino laikais šioje vietoje jau buvo bažnyčia, kurią pasistatė čia vienuoliai pranciškonai, atvykę kartu su vokiečių pirkliais ir amatininkais. Vytauto Didžiojo laikais šv. Mikalojaus bažnyčia tikrai buvo. Dabartinę mūrinę bažnyčią pastatė didžiojo kunigaikščio vietininkas Jaunius arba Jaunulis apie 1400 m. Jo ainiai vėliau įgavo Daugėlų pavardę ir visą laiką rūpinosi bažnyčia. Todėl Daugėlos laikomi bažnyčios fundatoriais.

— Tu, tėveli, pasakoji man apie seniausius laikus, bet nieko nesakai apie naujesnius, — pertraukė Jonelis.

— Tu, sūnau, nekantrus ir nenori palaukti, kol aš pabaigsiu pasakoti. Aš kaip tik ir norėjau pasakoti apie tuos laikus, kuriuos ir aš atsimenu.

— Na, tai papasakok, jie gal dar įdomesni?—paklausė Jonelis.

— Šv. Mikalojaus bažnyčia prieš 40 metų buvo visai apleista, be grindų, su langais be stiklų, apdaužytomis sienomis. Tuomet Vilniaus lietuviai nė vienoje bažnyčioje neturėjo pamaldų savo kalba. Jie ir pradėjo rūpintis, kad šv. Mikalojaus bažnyčia būtų atiduota jų žinion. Po ilgų klabenimų jų prašymas buvo išklausytas. 1901 m. šv. Mikalojaus bažnyčia gavo pirmąjį lietuvį kunigą ir nuo to laiko joje prasidėjo lietuvių kalba pridedamosios pamaldos.

Jonelis klausė tėvelio pasakojimo ir nė nepastebėjo, kai parėjo namo pas dėdę.

◆◆◆◆◆◆

# Turėsiu birbynę

*Kai didesnis būsiu,*
*Ginsiu aveles*
*Ir jas priganysiu*
*Po tas pieveles.*
*Išginęs į pievas,*
*Padirbsiu birbynę*
*Ir gražiai ja grosiu*
*Apie mūs gimtinę.*

*Mano birbynėlė*
*Taip gražiai dūduoja,*
*Kad ir miško medžiai*
*Kart su ja linguoja.*
*Kai tiktai užaugsiu,*
*Ginsiu aveles*
*Ir savo birbyne*
*Grosiu daineles.*

**J. Žižmaitis.**

# Kuris amatas geresnis

Simukas susilaukė penkiolikos metų. Reikėjo jį jau atiduoti amato mokintis. Pasišaukė Simuką tėvelis ir klausia:

— Pasakyk, sūnau, kuo tu norėtum būti?

— Daržininku, — ilgai negalvodamas atsakė Simukas. — Labai malonu gyventi tarp gėlių ir daržovių.

Neilgai mokėsi Simukas to amato. Sugrįžo namo ir skundžiasi:

— Sunkus daržininko darbas. Visą dieną reikia pasilenkusiam žemėje knistis. Strėnas skauda ir kojas vos galiu pavilkti.

Negrįžo Simukas į daržą, sumanė kurpium būti.

— Kurpiaus darbas kur kas lengvesnis, — kalbėjo jis tėveliui. — Badai yla skyles, plaktuku taukši, — ir visas darbas.

Tačiau neilgai pabuvo Simukas ir pas kurpių. Vėl sugrįžo namo, vėl skundžiasi namiškiams:

— Biaurus kurpiaus darbas. Ištisas dienas reikia susirietusiam sėdėti prie staliuko, visas rankas ir visą veidą smala išsijuodinau. Nenoriu aš kurpiaus amato mokintis.

Ir pas kurpių negrįžo Simukas. Sumanė jis būti kalviu ir taip tėveliui kalbėjo:

— Kalvio darbas iš visų lengviausias. Kalvis stovėdamas geležį tik kala ir kala. O kokios gražios žiežirbos lekia nuo priekalo, ypač tamsų vakarą!

Nuvedė tėvelis Simuką pas kalvį, paliko kalvio amato mokintis. Dar greičiau pabėgo Simukas nuo kalvio, negu buvo pabėgęs nuo daržininko ir kurpiaus.

— Kalvio darbas visų sunkiausias, — guodėsi jis tėveliui. — Reikia kiloti sunkus kujis, reikia juo smarkiai kalti, kad net prakaitas išmuša. O dūmų kartumas, o oro sunkumas! Ne, aš nenoriu būti kalviu!

Tačiau dabar tėvelis jau nepaklausė Simuko.

— Kito tau amato jau nebeieškosiu, — atsakė tėvelis. — Kiekvienas amatas turįs gerųjų ir blogųjų savybių. Galvok daugiau apie gerąsias, tai blogosios būsiančios lengvesnės.

Taip ir liko Simukas pas kalvį.



*Čia veršiukai rioglinėja...*

# Čigonas ir ūkininkas

Kartą, rugiapiūtės metu, atėjo pas ūkininką čigonas ir sako:

— Samdyk mane rugių piauti, aš dirbsiu gerai, tik duok man sočiai pavalgyti.

— Gerai! — sutiko ūkininkas ir dave čigonui pusryčius.

Čigonas suvalgė pusryčius ir klausia:

— Ką pas jus daro po pusryčių?

— Eina dirbti.

— O padirbę?

— Valgo pietus.

— Duok, šeimininke, ir pietus, tai paskiau nereikės man gaišti.

Ūkininkas davė čigonui pietus. Čigonas, suvalgęs pietus, klausia:

— O ką pas jus daro pietus suvalgę?

— Eina dirbti.

— O padirbę?

— Valgo vakarienę.

— Duok, šeimininke, ir vakarienę, tai nereikės paskiau man gaišti.

Ūkininkas davė ir vakarienę. Suvalgęs vakarienę, čigonas ir klausia:

— O ką pas jus daro, vakarienę suvalgę?

— Eina gulti.

— Na, tai gerai, ir aš eisiu gulti.

Ir nuėjo.

Papasakojo **Dėma**, užrašė **Tėma.**

# Atspėk

Iki vakaro nuo ryto
Dirba mūs Onytė:
Plauja; šluoja ir mazgoja,
Padeda m . . . . . .

Į darželį prisodino
Daug lelijų, rūtų.
Laisto, ravi ir daboja,
Kad tvarkingas . . . .

Peni Margi, šeria Deglę,
Šluoja, tvarko kiemą,
Kalakutą ir vištytes
Lesina kas . . . . .

**K. Tėma.**

# Trys broliai

*Pasaka.*

Prie kalnelio stovėjo pakrypusi lūšnelė. Joje gyveno neturtingas žmogelis, kuris turėjo tris sūnus. Tėvas buvo jau senas ir mirdamas padalino jiems visą savo turtą. Vienam davė girneles, kitam — katiną, trečiam — saują kanapių. Visi trys broliai, pasiėmę, kas kam priklausė, išėjo pasaulin.

Vyresnysis su girnelėmis ėjo ir ėjo per mišką. Jau ir temsta, o čia nesimato nė jokios trobelės. Dar paėjėjęs žiūri: stovi nedidelė lūšnelė. Nuėjo jis jon, — rado tik vieną moteriškę, kurį kūreno krosnį. Jis ir pasiprašė nakvynės.

— Kur tu užėjai? — sako jam moteriškė.—Čia gyvena plėšikai ir jie tave radę nepaleis gyvo.

Keleivis kad ėmė prašytis, kad ėmė maldauti, moteriškė ir priėmė.

— Lipk, — sako,—ant pirkios, gal ten ir pernakvosi ramiai.

Užlipo jis ant pirkios, atsigulė ir guli. Kad paršniokštė, kad parjojo trys plėšikai. Susėdo jie už stalo, papylė daug pinigų ir ėmė jais dalintis. O lubose buvo skylė, per ją brolis matė, kas pirkioje dedasi. Dalinosi plėšikai pinigais, visa ėjo sklandžiai, liko ant stalo tik vienas auksinis. Dėl jo jie ir susibarė. Vienas rėkia: „mano“, kitas — „mano“, o trečias, pats smarkiausias, kad sušuks: „kad jus perkūnas trenktų!“ Tik jis ištarė šiuos žodžius, brolis ir pasuko girneles ir, pagaliau, paleido jas tiesiog ant stalo. Kad trinkterėjo girnelės stalan, plėšikai išsigando, pamiršo pinigus, miškan išbėgiojo. Tada brolis nulipo nuo pirkios, pasiėmė pinigus ir parėjo namo.

Antras brolis su katinu, bekeliaudamas per pasaulį, taip pat užėjo pernakvoti į didelį dvarą. Šeimininkas nenorėjęs jo priimti, sakęs neturįs vietos.

— Man gerai bus ir šiame tuščiame kambaryje, — sako brolis, rodydamas apleistąją rūmų dalį.

— Ten negalima nakvoti, — sako šeimininkas. — Ten yra tiek pelių, kad tu gyvas iš to kambario neišeisi, jos tave suės.

Brolis tol prašėsi, kol dvaro šeimininkas sutiko. Nuėjo jis gulti ir katiną su savimi nusinešė. Pats atsigulė, o katiną paleido. Kai sutemo, kad išėjo daugybė pelių,

kad ėmė katinas jas piauti ir krūvon dėti! Pridėjo didelį kampą. Kai išaušo, brolis pasikėlė ir nuėjo pas šeimininką. Šis nustebo, kaip jis galėjo gyvas išlikti, ir pradėjo klausinėti, kas naktį atsitiko. Brolis parodė jam katinuką, negyvų pelių krūvą ir sako:

— Tai šis žvėrelis mane apgynė.

Šeimininkas ėmė prašyti parduoti jam tokį gerą gyvulėlį.

— Gerai, — sako brolis, — aš jį tau parduosiu, tik duok man tiek aukso, kiek jis sveria.

Šeimininkas sutiko. Brolis pasiėmė auksą ir parėjo namo.

Išėjo pasaulin ir jauniausias brolis su savo kanapių sauja. Ėjo, ėjo ir priėjo jūrų krantą. Atsisėdo ant kranto ir veja apivaras vižoms. Tik žiūri: ateina velnias.

— Ką čia darai, žmogeli? — klausia nelabasis.

— Apvarčius veju, jūrą rauksiu,—sako brolis.

— Palauk, nerauk,—sako velnias:—aš tau duosiu daug aukso.

Pagalvojo brolis ir sutiko palaukti.

— Tik tu turi pripilti aukso pilną šią mano skrybėlę, — sako brolis.

— Gerai, pripilsiu, tik nerauk ir palauk, — sako velnias ir pasinėrė jūron atnešti pinigų.

Tuo tarpu brolis iškasė duobę, ją gražiai uždengė, paliko tik nedidelę skylę; skrybėlėje taip pat skylę išdūrė.

Kitą dieną velnias atėjo su maišu pinigų. Žmogus nusiėmė skrybėlę, padėjo ant duobės ir laukia. Velnias supylė visą maišą, o skrybėlėje nebeliko nė vieno pinigo. Velnias atnešė dar tris maišus ir tuos supylė. Tik tuomet skrybėlėje liko vienas pinigas.

— Gana,—pasakė brolis:—dabar apvarčių nevysiu ir jūros nerauksiu! Gyvenkite gelmėse kuo ramiausiai!

Velnias patenkintas spruko jūron. Brolis išsikasė auksą ir taip pat nuėjo namo.

Visi trys broliai pradėjo turtingai gyventi. *Surašė Visamylis.*

# Vasarai

*Vasara, vasara mūsų žalioji!*
*Šiandien su mumis juokiesi saldžiai,*
*Su girios, sodų medžiais kvatoji,*
*Ežero bangas glostai meiliai...*

*Šiandien dar tavo kaitri saulutė*
*Mus glamonėja, veidus bučiuoja,*
*Šypsos iš džiaugsmo gamta švelnutė,*
*Girių paukšteliai čiulba, dainuoja.*

*Šiandien dar tavo grožis saulėtas*
*Spindi laukuose, girioj žalioj,*
*Ryt gal lankysi tolimas vietas,*
*Būsi šalelėj jau svetimoj...*

**M. Pumputis.**

# Ūkininkas ir arklys

Buvo karas. Žmonės slapstėsi nuo priešo.

Atėjo ūkininkas pievon arklio parsivesti ir sako:

– Eik greičiau su manim, tave priešas galis pagauti.

Arklys paklausė:

— O ką jis man padarys?

Ūkininkas ėmė aiškinti:

— Jis vers tave sunkiai dirbti, muš, jei nepaklausysi.

— Juk ir tu mane muši, nors aš tau ištikimai tarnauju. Ar ne vis tiek, kam aš dirbsiu: tau ar priešui? Tai ko gi man dar bijoti?

**L. T.**

---

# Atlyginimas

Tai įvyko 1628 m. Prancūzijoje. Prancūzijos Karalius Liudvikas XIII apgulė La Rošelės miestą. Šis miestas tais laikais varė didelę prekybą su Anglija. Gyventojų daugumas buvo jūrininkai, pripratę kovoti su audromis ir nuolat žiūrėti mirčiai tiesiog į akis. Tat La Rošelės ginėjai nepabūgo daug galingesnio priešo ir narsiai atremdavo Prancūzijos karaliaus kariuomenės puolimus.

Priešo vadovybė pamatė, kad ginklu vargiai pavyksią La Rošelės miestą užimti. Ji sumanė kitą būdą. Prancūzijos kariuomenė apsupo miestą ne tik iš sausumos, bet ir iš jūros ir neleido jokiems laivams įplaukti uostan ir įvežti maistą. La Rošelės miesto gyventojai suprato, ko nori priešas. Bet jie pasiryžo gintis ir laukti iš Anglijos pagalbos. Turtingieji La Rošelės pirkliai nešykštėjo ir uoliai šelpė neturtinguosius javais iš savo sandėlių. Deja, ne visi La Rošelės turtingieji taip elgėsi. Netruko ir tokių, kurie to nedarė, rūpinosi tik savimi ir maistą taupė.

Viena iš uoliausių ir duosniausių šelpėjų buvo turtinga našlė Proni. Ji nežiūrėjo, kad greitai jos pačios gausi, septynių asmenų, šeima badausianti, kai maistas bus išdalintas ir sandėliai ištuštės. Ji galvojo, kad turtingųjų didžiausia ir svarbiausia pareiga šelpti vargšus. Visai kitaip galvojo jos artima giminietė advokato de la Gutto žmona. Ši nuolat rūpinosi rytojaus diena ir nė kiek neužjautė neturtėliams. Toji moteriškė, matydama našlės duosnumą, nuolat kartodavo:

— Pagalvok ir apie rytojaus dieną! Tai labai svarbu. Juk turėsi maitinti net septynius savo vaikus. Iš kur tu jiems gausi duonos, kai visus javus ir pinigus išdalinsi?

— Nebijok, — linksmai atsikirto Proni. — Kas tau sakė, kad prie to prieisim? Gailestingas Viešpats atsiųs mums pagalbą. Prancūzijos kariuomenę nuneš jūra, kaip kad savo laiku buvo su Aigipto kariuomene, žygiuojančia per Raudonąją jūrą.

— O kas bus, jei Viešpats panorės išbandyti mus ir neatsiųs mums pagalbos?

— Tai Jo šventa valia! Kam man rytojaus diena rūpintis ir galvą kvaršinti? Ir kokią teisę aš turiu nesidalinti tuo, ko Viešpats man suteikė daugiau, nei kad kitiems.

Tuo tarpu mieste kaskart smarkiau buvo juntama maisto stoka. Gyventojų daugumas senai jau nebuvo duonos ragavęs. Žmonės valgė arklių, asilų, mulų, šunų ir net kačių mėsą. Bet ir to greitai pritrūko. Tada imta gaudyti žiurkės ir pelės, kepti šiaudinė duona, virti diržai. Bet ginėjai nenusiminė ir, nors badas labai kankino, tačiau pasiduoti užpuolikui nemanė. Pagaliau, atėjo diena, kada ir našlei Proni pažiūrėjo alkis į akis. Maža to! Vienas jos vaikų iš bado mirė ant jos rankų. Ir tada kilni moteris, giliai atsidususi, nesiskundė ir tik ištarė:

„Viešpatie, lai būna Tavo valia!"

Bet, pasak priežodį, viena bėda — ne bėda, bet dvi, trys — jau tikras vargas. Ir kiti našlės vaikai sirguliavo ir nuolat prašė pas savo motiną valgyti. Sunkios valandos teko našlei pergyventi. Pagaliau, ryžosi ji kreiptis pas savo giminaitę ir prašyti paramos. Bet ši nesušelpė jos ir atsisveikindama priminė jai savo ankstyvesnius patarimus.

— Tikiuosi, — sakė ji, — kad Viešpats Dievas, norėdamas išbandyti tavo tikėjimą, pasirūpins ir tavo šeima, kaip kad tikėjaisi anksčiau.

Nieko neatsakė į šiuos pilnus pasityčiojimo žodžius našlė. Pilna liūdnų minčių, ji ėjo namo... Eidama ji matė, kokį skurdą pergyvena La Rošelės gyventojai! Žmonės, nusilpę, vos vilkdami koją už kojos, slankiojo miesto gatvėmis. Jų veiduose matėsi beviltiškas nusiminimas. Pagaliau, našlė priėjo savo namus. Jos vaikai, užgirdę žingsnius, išbėgo motinos susitikti ir šaukė:

— Mama, mama! Tu nežinai, kas pas mus atsitiko! Atėjo kažkoks nepažįstamas žmogus, baltais drabužiais apsirengęs. Jis įėjo, nieko nesakydamas. Mes labai išsigandome... Bet jis buvo toks gražus, toks didingas, geras, kad greitai mūsų baimė žuvo. Nieko nekalbėdamas, nepažįstamasis pastatė maišą ant stalo ir išėjo. O mama... Tame maiše kvietiniai miltai. Eikš, motinėle, pasižiūrėk, kokie puikūs tie miltai, kaip jie skaniai kvepia! Koks tai geras draugas sušelpė mus...

Taip, tai buvo kvietiniai miltai. Tokių ir už auksą negalima buvo gauti La Rošelės mieste. Našlė Proni suprato, kas ją sušelpė ir, dėkingumo pilna, puolė ant kelių. Jos lūpos kartojo dėkingumo maldos žodžius:

— Viešpats pasirūpino mano šeima ir suteikė šią pašalpą. Lai būna Jo šventa valia!

# Dagilis narvely

Barbutė turėjo dagilį. Dagilis tupėjo narvely ir nė karto neužgiedojo. Barbutė atėjo pas dagilėlį:

— Jau metas būtų, dagilėli, tau giedoti.

— Išleisk mane laisvėn: laisvas būdamas, aš visą dieną giedosiu.

**L. T.**

# Čigonėlis

(Dainelė)

*Mušė, plakė čigonėlį,*
*Prisirišę prie tvorelės.*
*Čigonėli, nemeluok,*
*Savo pačią pabučiuok,*
*Žvalios akys čigonėlio*
*Mato dieną ir naktelę.*
*Čigonėli, nemeluok,*
*Savo pačią pabučiuok!*

*Puikūs batai čigonėlio,*
*Dailiai šoka kazokėlį,*
*Čigonėli, nemeluok,*
*Savo pačią pabučiuok!*
*Mušė, plakė čigonėlį,*
*Prisirišę prie tvorelės.*
*Čigonėli, nemeluok,*
*Savo pačią pabučiuok.*

**K. Tėma.**

# Artimas

Buvo tylus vasaros vakaras. Švelnus vėjelis palengva judino medžių lapelius. Netolimam miškelyj suokė lakštingala, kurios gražus balsas maišėsi su varliu kurkimu.

Algirdukas sėdėjo ant svirno slenksčio ir klausėsi tylaus lapų šlamėjimo ir lakštingalos suokimo. Žiūrėjo į padangėje plaukiančius debesėlius ir gėrėjosi jų raudona, nusileidusios saulės nudažyta spalva. Jis po dienos darbų buvo pavargęs, tačiau jautėsi linksmai. Jis jautėsi laimingu ir manė, kad dabar visi žmonės pasaulyje laimingi, linksmi. Ir ko nebūti linksmam, ko liūdėti, kai vėjelis kiekvieną glamonėja, kai lakštutės giesmė kutena kiekvieno širdį, kai paraudę debesėliai sukelia pasigrožėjimą kiekvienoms akims?

Jo mintis nutraukė piktas šuns Sargio lojimas. Algirdukas įsmeigė ton pusėn akis ir po valandėlės pamatė siaura kaimo gatvele artėjančius du šešėlius. Iš pradžių Algirdukui pasidarė nejauku, bet veikiai nurimo, pamatęs, kad tai buvo vedąs seniuką už rankos vaikutis.

Ėjo jie palengva, nes, matyt, buvo pavargę. Senelis nuolat stuksено lazdele į žemę, o berniukas bailiai dairėsi į šalis. Pagaliau, jis pastebėjo Algirduką. Jo tylus, graudus balsas suardė vakaro tylą:

— Ar negalėčiau sužinoti, kur galima būtų mudviem pernakvoti?..

Algirdukas nežinojo ką beatsakyti. Jis žiūrėjo į šį mažą berniuką, kuris tikrai buvo vertas pasigailėjimo: veidelis išblyškęs, kojos basos, drabužėliai—vieni skarmalai. Dvi mėlynos akutės maldaujančiai žiūrėjo į Algirduką.

— Nežinau... paklausiu tėvelio, gal pas mus bus galima...—atsakė Algirdukas ir nuskubėjo vidun, kur rado šeimą, besiruošiančią vakarienei. Jis viską papasakojo tėveliui, kuris tuojau liepė juodu atvesti. Kai Algirdukas išėjęs juos pakvietė, vargšo berniuko veidas nušvito. Jis kažką pasakė seneliui, ir abu neužilgo buvo kambaryje.

Algirdukas džiaugėsi, matydamas, kai vaikutis ir senelis pasigardžiuodami valgė bulves su rūkštu pienu. Džiaugėsi galėjęs suteikti pagalbą savo artimui, kurie, matyt, buvo nelaimingi.

— Kaip bloga seneliui, — mąstė Algirdukas,—jis, būdamas aklas, niekad nemato nei saulutės tekant, nei besileidžiant, nei rausvų debesėlių, nei šio krašto gražumo. O vaikutis... jis toks išblyškęs, pavargęs, apiplyšęs, bet aš jį myliu... turiu mylėti, nes jis mano artimas.

Vaikutis pavalgė. Jis persižegnojo ir pažvelgė padėkos žvilgsniu į Kristų, ant kryžiaus atvaizduojantį paveikslą. Po to pabučiavo Algirduko mamai ir tėveliui į ranką ir vėl atsisėdo.

— Mamut, — kreipėsi tyliai Algirdukas į mamą, — aš ryt jam obuolių iš sodo atnešiu ir pyragaitį, kurį tu man aną sekmadienį parnešei, dovanosiu... Mamut, juk jis irgi mano artimas?

— Taip, Algirduk, jis mūsų artimas, o Dievulis liepia kiekvieną artimą mylėti, — atsakė mama ir pabučiavo Algirdukui į galvutę.

Vaikutis matė tą vaizdą. Jo akyse pasirodė ašaros. Jis, matyt, irgi turėjo mamytę, kuri jį labai mylėjo, o dabar... niekas jo nepamyluoja, niekas gražesnio žodelio nepasako...

— Dabar, dėduk, gal pasisotinę eisite pailsėti į kluoną, nes pavargote, — tarė, keldamasis nuo suolo, Algirduko tėvelis.

— Taigi dėkui tamstytei, Dieve duok jums sveikatos. Retai randu tokių žmonių sviete. Bet yra, dar yra tokių, kurie atjaučia savo artimą.

* * *

Algirdukas ilgai negalėjo užmigti, mąstydamas apie rytojaus dieną, kada galės savo kukliomis dovanomis pradžiuginti vargšą vaikutį. Tačiau atbudęs senelio ir vaikučio nerado: jie anksti iškeliavo toliau ieškoti dosnių žmonių, kurie savo aukomis sušelptų juos.

*Jonas Mackevičius.*

Ukmergė, 1938-VII-18 d.

# Kalakutas

Po kiemelį nuo pat ryto
Vaikšto kalakutas,
Vaikšto, sukas, o vis girias,
Baisiai pasipūtęs.

—Mano plunksnos lygios, dailios,
Puikiai išdažytos,
Snapas riestas... o karoliai!
Kas gi peikt išdrįstų?

Uodega, sparnai didžiausi,
Kojos nemenkesnės.
Kas pamato, visi džiaugias:
„Paukščio nėr gražesnio!“

Šuldu—buldu kai surinku —
Skamba visas kiemas:
Tokio balso negirdėjo
Dar lig šiol nė vienas.

— Kakaryku, kaimynėli! —
Jam gaidys atsakė:
— Pasakyk verčiau, kas kuodą
Tavo tarp nudraskė?

**K. Tėma.**

# Matas ir zuikis

Paliai vieną mišką seną
Matas Gužas sau gyvena.
Vyras labai mandagus —
Jisai sveikina visus.

Pavyzdžiui, sustinka pelę —
Šmaukšt, kepurą jai ir kelia.
Ir taip ką tiktai užklys,
Tuoj pasveikina jis vis.

Vieną dieną vaikštinėjo
Matas, kaip pons, pamiškėje.
Žiūri — zuikis pakely.
„A, kaip tamsta gyveni?"

Atsiminęs mandagumą,
Jis pasveikina šį kūmą.
„Sveikas, pone zuiki, sveiks!"
Zuikis guli lyg nesveiks.

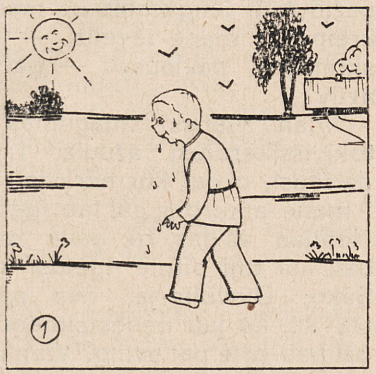
„Sveikas, pone ilgaausi!"
Zuikis jo visai neklauso.
Čionai Matas kai suriks:
„Sveikas, trumpuodegi pliks!"
Tada zuikis kilst iš miego
Ir nuo Mato tuoj nubėgo.

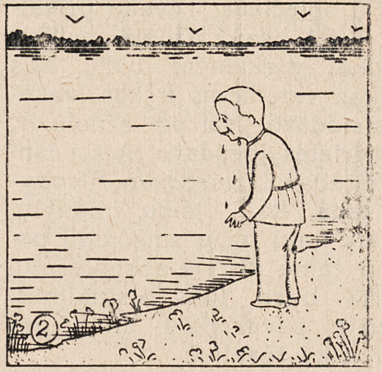
*L. Žitkevičius.*



*Ištroškusį pagirdyk!*

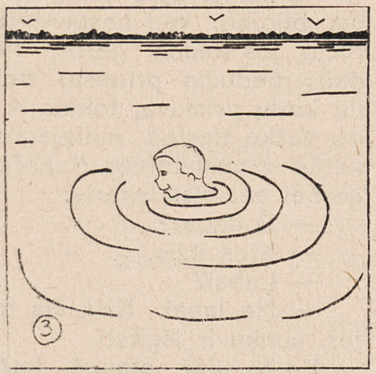
# KAI SAULUTĖ KEPINA...

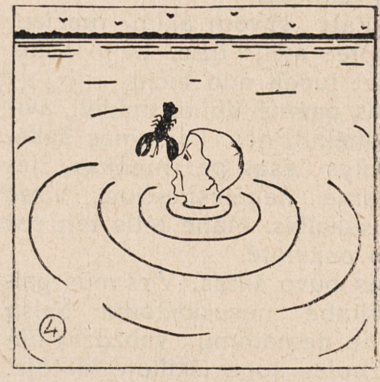



Nūn, kai kepina saulutė
Skaisčiais savo spinduliais,
Visi maudos. Ir Jonutis
Prakaituodams nejuokais,

Drožia štai atsigaivinti
Ežerėlio bangose.
Jau jis vietoj. Džiūgios mintys
Ūpą pakelia jame.




Ir, kaip matote, netrukus
Jis gaiviam jau vandeny,
Plauko, nardo mūs Jonukas—
Džiaugsmas verda jo širdy.

Bet, kai kartą pasinėrė
Vandenyje vėl jisai,
Už nosies kažkas jį stvėrė...
Kas? — atspėkite, vaikai!

# Bičių spiečius

Mūsų kaimynas nė nebuvo matęs bičių spiečiaus. Tėvelio prikalbintas, įkėlė jisai į ąžuolą avilį ir vis laukė atlekiančių bičių. Kas rytas, kas vidudienis ir kas vakaras atsistodavo jisai po ąžuolu ir, galvą užrietęs, įbesdavo akis į landį ir žiūrėdavo, žiūrėdavo. Atrodydavo tada, kad, jeigu įmanytų, jisai pats imtų bičių spiečiumi pavirstų ir tame avilyje apsigyventų.

Kartą buvo toks atsitikimas. Kaimynas pavakariais atėjo pas mus ir sako tėveliui:

— Žinai, kūmai, sulaukiau spiečiaus. Būsime bičiuliai.

Tėvelis nenorėjo tikėti. Esą, ir dienų nebuvę panašių, kad bitės galėjusios leisti spiečius. Nebent jau atėjęs iš labai toli.

Tada kaimynas įrodinėjo, kad jau nuo šeštadienio bitės dirbančios, krutančios.

— Pats savom akim mačiau, kaip apie avilį ūžia, kaip landis visa net juoda nuo bičių.

Tėtis paėmė dūlio, tinklelį, avilėlį bitinėliui, nes kaimynas sakė, kad avilys esąs per menkas, žiemoti jame negalėsiančios, visas genių sukaltas. Mane tėtis taip pat drauge pakvietė.

Oras buvo šiltas. Virš mūs galvų zvimbė nesuskaitoma balsų daugybe nematomų vabzdžių būriai. Ąžuolas augo iškilioje vietoje. Aš jau ne sykį padėdinėjau tėveliui bičių semti, kai jos obels šakon susimeta. Patinka man toks darbas. Bitelės viena prie kitos susikibusios. Visos sparneliais į lauko pusę, atrodo, kad tik sparneliai ir sparneliai, o bitelių ten nė nebūtų.

Tėvelis, ilgoką laiką pasidairęs, pakraipė galva ir pasakė:

— Nepanašu man, kad būt jau atėjusios. Aš kaip nepriregiu gerai, tai kas jas žin. Lipk tu, Stasiuk, pažiūrėsi, lengvesnis už mane, — kreipėsi į mane tėvelis, — jei neskraidytų, paklausyk — gal ūžia avily.

Man vienas smagumas lipti į tokį išsikerojusį ąžuolą. Lipau ir dairausi, o gal kur nors jau bitelė į mane atkurbia, gal jau įgelti nori. Nebijau aš jos, tik gaila man labai, kai toji bitutė įgėlusi miršta. Sako, Dievulis jai taip padaręs. Už ką, aš jau nebeatsimenu. Jau užlipau prie pat avilio. Viena ranka įsikabinau virvės, kuria jis prie ąžuolo šakos pririštas. Tėtis iš apačios ir klausia:

— Skraido?

— Vieną matau skraidančią.

— Paklausyk!

— Negirdėti.

— Pabarškatuok!

Aš stukterėjau kiek, bet ne labai, bijojau, kad nesukrėsčiau bitučių, jos tokios geros, tiek gardaus medučio prineša, tieką dailių korių prisiuva, tokios iš tų korių vaško tiesios nuliejamos žvakutės ir pastatomos Aukščiausiojo garbei ant visų altorių.

— Ė dabar?

— Kiek ūžia.

— Labai?

— Ne labai. Kad čia toks vėjas, sunku ir išgirsti.

Be to, dar staugė kažkur atplyšusi avilio papliauška, zirzė vielos galelis. Visas ąžuolas suposi, lingavo, šniokštė. Aš pažiūrėjau į apačią, galva man apsisuko. Taip aukštai buvau įlipęs! Plačiausia apylinkė buvo matyti.

— Lipk žemėn, paimsi virvę, užneši ir nuleisime avilį, — pasakė tėvelis.

Skubiai, kaip voveris, nudryksėjau į apačią, apsijuosiau virvės galu ir vėl įkopiau, permečiau vir-

vę per rodomą virš avilio šaką, užrišau už avilio, atsukau vielas, kuriom avilys buvo prisuktas, atrišau virvę, ir tėtis su kaimynu pradėjo leisti avilį žemėn. Jau aviliui žemėj esant, išdryksėjau aš ir prisiknaipęs žiūrėjau į avilį.

— Kodėl tu landies neužkimšai?—kreipėsi į mane tėvelis.

— Neturėjau kuo. Ir niekas man nieko nesakė.

— Eik, kur,—ginė tėtis zurbaujančią vieną bitutę. — Va, šitaip, avilin.

Atplėšė marškinių rankovės suplyšusią dalį ir tuo skuduru užkimšo landį. Įkėlėm tada avilį į kaimyno ratus ir nudardenom jo sodybon.

Jau parengtan avilin tėtis rengėsi leisti bites iš to, kurį atvežėm iš ąžuolo iškeltą, jau atidengė plautą, papūtė dūlio dūmais, kad bitelės nekąstų ir būtų labiau paklusnios. Ir pasirodė, kad avilyje buvo vos viena bitelė, tur būt, anoji, kurią tėtis varu įvarė.

— Kad gi tave, kūmai, su tavo spiečium,—pasakė tėtis, atsitiesdamas nuo avilio. Jo veide buvo matyti neslepiamas nepasitenkinimas.

— Senas jau,—pasakė dar, — ė vaikas už tave daugiau apie bites nusimano.

Kaimynas nesakė nieko. Jautėsi kaltas, suvedžiojęs tėvelį, atitraukęs jį nuo darbo.

Išėjome namo. Lipant mums prieš kalną, tėvelis kalbėjo:

— Tai regi, vaike. Visad taip... Jeigu žmogus iš mažens prie ko nors nepripranta, prie kurio nors darbo nepalinksta, tai ir suaugęs daugybes kvailysčiu daro ir pasensta jas bedarydamas. *r.*

# Labanaktis

Labanaktis tėveliui,
Labanaktis mamytei,
Ir mano vyresniajam
Broleliui ir sesytei.

Aš noriu pasilsėti,
Esu jau kiek pavargęs, —
Mane nuo viso pikto
Te angelėlis sergės.

Labanaktis, Dievuli!
Ir dar prašyt norėčiau
Kad kitą ankstų rytą
Prie darbo stot galėčiau.

**A. Petkauskas.**



Ar ir jūs turite gandrą?

# TRUPINĖLIAI

## Šuo ir bitės

Viename kaime Vokietijoje buvo toks atsitikimas:

Sode stovėjo aviliai. Aplink juos duzgė daugybė bitelių Vieną šventadienį tan sodan atėjo šeimininko vaikai pasilsėti po visos savaitės darbų ir susėdo po medžiais. Su jais atbėgo ir jų šuo. Jis neiškentęs pradėjo siausti ir bėgioti po visą sodą. Bebėgdamas šalia vieno avilio, jis jį užkliudė ir apvertė. Kad apniko jį bitės, kad pradėjo gelti! Šuo iš pradžios dar mėgino gintis, bet netrukus pastebėjo, kad jis bičių neįveiksiąs, ir pasileido bėgti. Bitės nusivijo ir vis gėlė.

Nelaimingasis šunelis visas sutino ir kitą dieną nusibaigė.

# ŽAIDIMAI

## Šaltyšius

Žaidėjai eina ratu ir dainuoja. Dainuodami: „Šalia kelio vieškelėlio", dešine ranka rodo į dešinę pusę, kairiaja — į kairę; dainuodami: „gyveno šaltyšius", rankas ištiesia šonais ir, padarę bangą, nuleidžia. Dainuodami: „Vai dūda ir vėl dūda, vai tai dūda dūdytėlė, gyveno šaltyšius" — šoka suktinio žingsniais ir rankomis rodo, kaip laikoma dūda ir kas daroma pirštais.

Dainuodami: „Jis turėjo tris sūnelius", rankomis paima klubus ir didžiuojasi. Dainuodami: „Visus tris kaip vieną", rankas ištiesia priekin delnais į viršų. Dainuodami: „Vai dūda ir vėl dūda..." šoka ir rodo kaip su pirmu posmu.

Dainuodami: „Nuvažiavo į Alvitą pirkti Jonui dūdą", bėga laikydami rankas ištiestas priekin, kaip vadeles laikant. „Vai dūda ir vėl dūda"... kaip su pirmu posmu.

Dainuodami: „Jonui dūdą, Baltrui smuiką, Matjošiui pyragą", rodo kaip dūduoja, kaip smuikuoja ir pavaizduoja apvalų pyragą. „Vai dūda...".

Dainuodami: „Anei dūdos, anei smuiko, anei pyragėlio", eina liūdnai ir šluosto ašaras. „Vai dūda"...

# Vaikų šypsenos

## Daržininkas

Kazelis sodino smėly vištos plunksnelę.

— Ką darai?—paklausė mama.

— Sodinu plunksną, gal išaugs vištytė,—pasakė Kazelis.

Leidėjas atsakomasis redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** Vilnius „RUCH" spaustuv